

Лабораторна робота 14

ТЕМА: «Складання карти забур'яненості»

Мета роботи: оволодіти методикою складання карти забур'яненості полів на основі видового складу бур'янів, типу і ступеня забур'яненості.

Матеріали та обладнання: підручники, гербарії бур'янів, електронні інформаційні ресурси, довідники.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Бур'яни – це дикі або напівдикі рослини, які поза волею людини ростуть у штучних фітоценозах і зумовлюють зменшення родючості ґрунту, урожайності вирощуваних культур, якості продукції та погіршення естетичного вигляду фітоценозу.

ХІД РОБОТИ

Завдання:

1. Згідно індивідуального завдання на основі видового складу наявних на полях бур'янів, визначити тип, бал та ступінь забур'яненості.
2. На карті-схемі поля відмітити вказані вище показники, використовуючи кольорові олівці або відповідні штриховки.

Завдання 1

Обстеження полів на забур'яненість можна поєднувати з проведенням апробації сортових посівів та іншими агротехнічними і організаційними заходами. Типи і ступінь забур'яненості полів встановлюють шляхом окомірної або кількісної оцінки і відразу ж заносять на копію-схему полі сівозміни. Типи забур'яненості записують словами або зафарбовують певним кольором чи заштриховують.

Бал забур'яненості показують цифрами на фоні певного кольору чи штриховки у викресленому колі діаметром 2–3 см. У верхній половині кола показують основний тип і ступінь забур'яненості, а в нижній частині кола, поділеній на сектори, виділяють інші, не основні типи забур'яненості.

При цьому картографічний матеріал (копія плану землекористування) можна використовувати протягом ротації сівозміни. В цьому випадку зверху кола показують рік освоєння сівозміни, культуру та посівну площу.

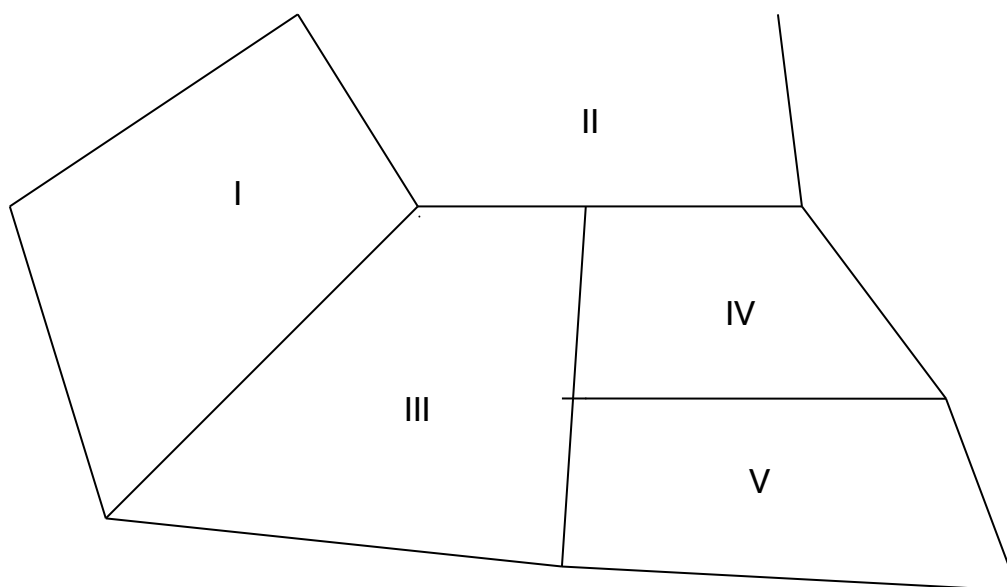
Карту забур'яненості полів використовують для розробки комплексних заходів боротьби з бур'янами. В міру вдосконалення заходів боротьби з бур'янами і наближення їх кількості до порогів економічної шкідливості (коли забур'яненість багаторічними білянами становить менше 1 рослини на м², а мало річними – менше 10–15 шт/м²), щорічне визначення забур'яненості полів можна не проводити.

Відомість обліку бур'янів

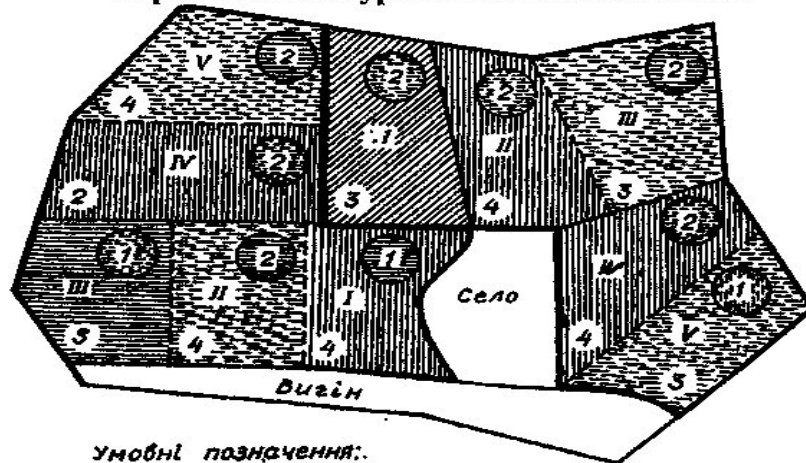
№ поля	Культура	Вид бур'янів, шт./м²	Підтип, біологічна група	Тип забур'яненості	Бал забур'яненості	Ступінь забур'янення
I варіант						
1	Люпин	Редька дика, 10 шт/м²; Лобода біла, 15 шт/м²				
2	Пшениця озима	Волошка синя, 12 шт/м²; березка польова, 8 шт/м²				
3	Картопля	Щириця звичайна, 32 шт/м²; осот рожевий, 5 шт/м²				
4	Кукурудза	Гірчиця польова, 15 шт/м²; підмаренник чіпкий, 8 шт/м²				
5	Жито озиме	Березка польова, 16 шт/м²; осот рожевий, 4 шт/м²				
II варіант						
1	Конюшина	Волошка синя, 26 шт/м²; підмаренник чіпкий, 6 шт/м²				
2	Пшениця озима	Плоскуха звичайна, 6 шт/м²; спориш звичайний, 5 шт/м²				
3	Льон-довгунець	Пирій повзучий, 3 шт/м²; лобода біла, 7 шт/м²				
4	Кукурудза	Грицики звичайні, 26 шт/м²; березка польова, 7 шт/м²				

5	Ячмінь	Гірчак березковидний, 3 шт/м ² ; нетреба звичайна, 11 шт/м ²				
---	--------	--	--	--	--	--

Карта-схема забур'яненості полів сівозміни

Карта-схема забур'яненості полів сівозмін

Умовні позначення:

I-V – поля сівозмін

2 – бал забур'яненості

Малолітні ярі

Малолітні зимові та озимі

Паразити

Кореневищні

Коренепаросткові

Рис. 1. Карта забур'яненості полів сівозмін (поля, на яких поширена основна група бур'янів, заштриховані; поширення інших бур'янів позначено кружечками). Ступінь забур'яненості визначено в балах: 1 – малий; 2 – середній; 3 – великий; 4 – дуже великий.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Які показники необхідні для складання карти забур'яненості полів сівозміни?
2. З якою метою складається карта забур'яненості полів?
3. Основні принципи складання карти забур'яненості полів сівозміни.

Література:

1. Косолап М. П., Іванюк М.Ф., Примах І. Д., Анісімова А. А., Бабенко А. І. Практикум з гербології. Навчальний посібник 3-ге видання, доповнене і перероблене. К.: НУБіП України, 2021 р. 876с.

2. Косолап М.П., Іванюк М.Ф., Примак І.Д., Анісімова А.А., Бабенко А.І. Атлас бур'янів. К.: НУБіП України, 2022 112 с.
3. Рудік О. Л., Лавренко С. О., Лавренко Н. М. Регулювання присутності бур'янів в сучасних агрофітоценозах. К. : Олді, 2020. 104 с.
4. Зуза В. С. Гербологія : монографія. Харків: Стил-Вид, 2022. 468 с.
5. Іващенко О. О., Іващенко О. О. Загальна гербологія : монографія. НААН, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків, Інститут захисту рослин НААН. Київ : Фенікс, 2019. 752 с.
6. Бур'яни та боротьба з ними. Навчальний посібник з гербології. За ред. В.О. Єщенка. Вінниця: ФОП Рогальська О.І., 2019. С. 144–148.
7. Дідора В. Г., Ключевич М. М. Технічні культури : підручник. Вид. 2-е, доповнене. Житомир : Поліський нац. університет, 2024. 462 с.
8. Косолап М.П., Примак І.Д., Іванюк М.Ф., Анісімова А.А., Бабенко А.І. Практикум з гербології. Навчальнтий посібник. К.: 2018. 581с.
9. Косолап М.П., Примак І.Д., Іванюк М.Ф., Анісімова А.А., Бабенко А.І. Практикум з гербології. Навчальнтий посібник 2-ге видання, доповнене і перероблене. К.: 2019. 931 с.
10. ДСТУ 4756:2007. Захист рослин: терміни та визначення понять / М. Лісовий, О. Манько, В. Марюшкіна, П. Мельник, С. Трибель, В. Федоренко, В. Чайка, А. Черній. Інститут захисту рослин НААН. К.: Держстандарт України, 2008. 41 с.